

**P
O
R
A
D
C
E**

8

**PREVENTIVNÍ
RESTRUKTURALIZACE**

úplné znění nového
zákona s komentářem

2024
29. ročník

**KONSOLIDAČNÍ
BALÍČEK**

■ DPH

– zákon s komentářem

Od 1. 1. 2024 nabývá účinnosti novela zákona o DPH, která je součástí tzv. konsolidačního balíčku vlády. Touto novelou jsou provedeny zejména změny týkající se sazeb DPH a dále se touto novelou omezuje odpočet daně u vybraných osobních automobilů.

■ Daň z příjmů

– zákon s komentářem

Sazba daně se od 1. 1. 2024 zvýší z 19 % na 21 %. Dále se ruší daňová uznatelnost tichého vína jako daru do výše 500 Kč. Zavádí se omezení daňové uznatelnosti výdajů při nákupu osobních automobilů pro podnikatelské účely...

legislativa

■ **ZÁKON O PREVENTIVNÍ RESTRUKTURALIZACI**

Zákon č. 284/2023 Sb., o preventivní restrukturalizaci s komentářem2

MGR. PETR TARANDA

téma

■ OSVČ a zdravotní pojištění 119
ING. ANTONÍN DANĚK

poradenství

DANĚ A ÚČETNICTVÍ

■ Daň z nemovitých věcí 145
ING. LUDĚK PELCL

■ Změny zákona o dani z přidané hodnoty od 1. ledna 2024 179
ING. ZDENĚK KUNEŠ

■ Změny v oblasti daně z příjmů fyzických osob 196
ING. EVA SEDLÁKOVÁ

■ Novela zákona o účetnictví 209
ING. VLADIMÍR HRUŠKA

PERSONALISTIKA A MZDY

■ Minimální mzda zvýší pracovní právní nároky zaměstnanců 217
JUDR. LADISLAV JOUZA

■ Valorizace rent v r. 2024 222
JUDR. EVA DANDOVÁ

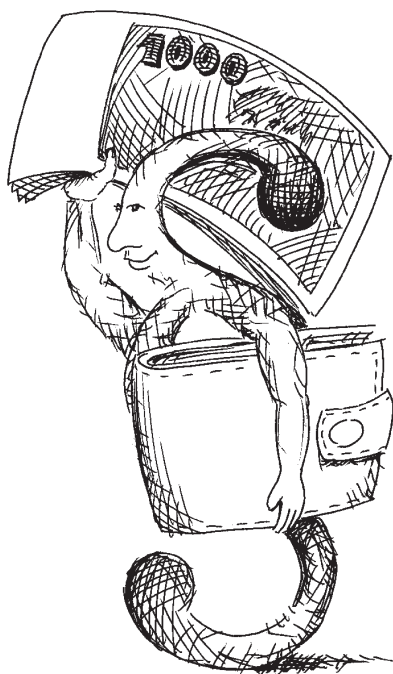
■ Zákon o zaměstnanosti 227
JUDR. EVA DANDOVÁ

■ Novela zákoníku práce 234
JUDR. EVA DANDOVÁ

Zákon o preventivní restrukturalizaci

Zákon č. 284/2023 Sb. s komentářem

Mgr. Petr Taranda

Zákon č. 284/2023 Sb., o preventivní restrukturalizaci, který nabyl účinnosti 23. 9. 2023, představuje transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 z 20. 6. 2019 o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení a o změně směrnice (EU) 2017/1132 (směrnice o restrukturalizaci a insolvenční). Cílem směrnice je přispět k řádnému fungování vnitřního trhu a odstranit překážky bránící např. volnému pohybu kapitálu a svobody usazování, které vyplývají z rozdílů mezi vnitrostátními právními předpisy a postupy preventivní restrukturalizace.

Z toho důvodu je řada klíčových prvků tohoto zákona stanovena směrnicí bez možnosti jakéhokoli odchýlení – tj. např. v případě přerušení vymáhání individuálních nároků, kde je implementováno všeobecné a individuální moratorium. Součástí zákona je též doprovodný zákon č. 285/2023 Sb., kterým byl novelizován insolvenční zákon. V době psaní tohoto komentáře byla ještě v legislativním procesu prováděcí vyhláška Ministerstva spravedlnosti k tomuto zákonu.

Již v průběhu legislativních prací na přípravě tohoto zákona zaznívaly nezdídky z řad části odborné veřejnosti názory, že podoba procesu restrukturalizace, resp. její procesní část (restrukturalizační řízení), je v mnoha ohledech pojata ještě formálněji než samotné insolvenční řízení. Hodně otázek zůstává i nad koncepčními otázkami povahy tohoto řízení i vztahu restrukturalizace k platnému úpadekovému právu apod. Všeobecně se má za to, že preventivní restrukturalizace představuje hybridní proces, který se člení na část mimosoudní a soudní, přičemž za dominantní část lze považovat část mimosoudní.

Český zákonodárce transpozicí uvedené směrnice do zákona č. 284/2023 Sb. chce umožnit podnikatelům ve finančních obtížích pokračovat v podnikání, resp. jim umožnit určitý „ekonomický restart“ právě prostřednictvím flexibilního nástroje v podobě preventivní restrukturalizace, která nabízí širokou paletu restrukturalizačních opatření. Třeba dodat, že preventivní restrukturalizace **směřuje k odvrácení (předejití) úpadku**. Z toho důvodu cílí na podnikatele, kteří do určité míry selhali, nacházejí se ve finančních potížích a přitom chtějí i nadále pokračovat v provozování svého obchodního závodu. Preventivní restrukturalizace proto směřuje k řešení případů časově předcházejících situací, kdy obchodní závod splňuje podmínky pro zahájení insolvenčního řízení. Preventivní restrukturalizace zachovává dlužníkovi – podnikateli dispoziční oprávnění k jeho majetkové podstatě. V případě preventivní restrukturalizace je tato oproti insolvenčnímu řízení re-

alizována toliko s vybranými klíčovými věřiteli (tj. věřiteli oslovenými podnikatelem a označenými za dotčené strany) a zbývající část věřitelů, kteří nejsou klíčoví pro provedení úspěšné restrukturalizace obchodního závodu a jejichž pohledávky budou výhledově řádně uspokojovány ve lhůtách splatnosti, je ponechána jako věřitelé nedotčení.

Vzhledem k tomu, že výše zmíněná směrnice umožnila omezit rámce preventivní restrukturalizace toliko na právnické osoby, český zákonodárce přijal koncepci, podle níž je shora uvedený zákon použitelný pouze na právnické osoby – obchodní korporace zabývající se primárně podnikáním a vytvářejícím z povahy věci obchodní závody.

Nelze pochybovat o tom, že samotný úspěch preventivní restrukturalizace nezídky závisí na tom, zda podnikatel získá **finanční pomoc za účelem udržení provozu obchodního závodu a unesení nákladů provedení takové restrukturalizace**. Aby byla restrukturalizace efektivní a smysluplná, musí být zahájena včas, tj. podnikatel musí včas **rozpoznat finanční tíseň**. K tomu mu má dopomoci tzv. nástroj včasného varování, na jehož základě budou podnikatelé schopni včas rozpoznat svou případnou finanční tíseň a učinit příslušná preventivní opatření k jejímu překonání, aby následně neskončili v úpadku. Preventivní restrukturalizace dává podnikateli též možnost, aby dosáhl **přerušení individuálního vymáhání pohledávek jeho věřitelů a získal čas pro vyjednávání o preventivní restrukturalizaci a restrukturalizačním plánu** s dotčenými stranami. To je dáno tím, že preventivní restrukturalizace je založena na konsenzuálním přístupu, který vyžaduje vysokou míru shody.

Aby mohla být restrukturalizace podnikatele, resp. jeho obchodního závodu úspěšná, musí zde být schopnost tohoto podnikatele **udržet provoz tohoto závodu v režimu going-concern**. V rámci vyhodnocování provozuschopnosti závodu soud při potvrzování restrukturalizačního plánu vychází z předpokla-

du provozuschopnosti, který se opírá o dohodu mezi podnikatelem a dotčenými stranami, kde se vychází také z předpokladu, že tyto dotčené strany znají dobře situaci podnikatele a mají k dispozici i interní materiály, ve kterých je popsána aktuální ekonomická situace tohoto podnikatele.

Nutno ještě zdůraznit, že preventivní restrukturalizace jako taková nepodléhá (pakliže není doprovázena všeobecným moratorium, popř. není-li plán potvrzován restrukturalizačním soudem) principu publicity. Fakticky to znamená, že v době přípravy a vytváření příslušných dohod o restrukturalizačním plánu budou o celé věci informovány pouze dotčené strany, tj. věřitelé a popř. vlastníci, kteří jsou restrukturalizačním plánem dotčeni ohledně svých práv. Restrukturalizace je dále selektivním mechanismem, což se projevuje v tom, že může být zorganizována dlužníkem s podporou nebo s vynucenou podporou pouhé části dotčených stran, které mají v daných okolnostech své vlastní zájmy. A v neposlední řadě je tato restrukturalizace taktéž považována za jistou formu předúpadkového mechanismu, který má umožnit ozdravení

podnikatelských aktivit směrem k předejití možnému hrozícímu úpadku.

Z výše uvedeného je zřejmé, že **restrukturalizace se primárně opírá o nalezení dohody mezi podnikatelem a jeho věřiteli. Jde tedy o hledání akceptovatelné ekonomické nabídky věřitelům při zachování provozu obchodního závodu.**

I když zákon ve svých § 64 odst. 2 a v § 65 odst. 6 předpokládá vydání prováděcího předpisu ve formě vyhlášky, kterou by byly stanoveny zejména minimální standardy pojištění a způsob určení odměny a náhrady restrukturalizačního správce, nebyl tento prováděcí předpis v době redakční uzávěrky zpracování komentáře ještě Ministerstvem spravedlnosti vydán a publikován ve Sbírce zákonů. Samotné připomínkové řízení k němu bylo ukončeno již k datu 11. 10. 2023. Z toho důvodu je proto v textu komentáře odkazováno jen obecně na prováděcí předpis.

Zpracováno podle právního stavu ke dni 1. 12. 2023.

Použité zkratky:

- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád – „daňový řád“
- Zákon č. 284/2023 Sb., o preventivní restrukturalizace – „zákon“
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád – „občanský soudní řád“
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník – „občanský zákoník“
- Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky – „Listina základních práv a svobod“
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech – „zákon o obchodních korporacích“
- Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích – „zákon o insolvenčních správcích“
- Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení – „insolvenční zákon“
- Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěrenských fondů – „zákon o veřejných rejstřících“
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce – „zákoník práce“
- Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě – „zákon o archivnictví“

ČÁST PRVNÍ	OBECNÁ USTANOVENÍ§	1 – 36
ČÁST DRUHÁ	PŘÍPRAVA RESTRUKTURALIZACE	
HLAVA I	PŘÍPRAVA RESTRUKTURALIZAČNÍHO PLÁNU	10
Díl 1	Obecná ustanovení	§ 4 – 710
Díl 2	Sanační projekt	§ 8 – 1219
Díl 3	Restrukturalizační plán	§ 13 – 2627
Díl 4	Ochrana prozatímního a nového financování a souvisejících plateb	§ 27 – 2849
HLAVA II	PŘIJÍMÁNÍ RESTRUKTURALIZAČNÍHO PLÁNU.....§	29 – 3851
HLAVA III	ÚČINNOST A PROVÁDĚNÍ RESTRUKTURALIZAČNÍHO PLÁNU	§ 39 – 4158
HLAVA IV	SKONČENÍ PREVENTIVNÍ RESTRUKTURALIZACE.....§	42 – 4359
ČÁST TŘETÍ	RESTRUKTURALIZAČNÍ ŘÍZENÍ	
HLAVA I	OBECNÁ USTANOVENÍ O RESTRUKTURALIZAČNÍM ŘÍZENÍ	60
Díl 1	Příslušnost soudu	§ 44 – 4660
Díl 2	Průběh restrukturalizačního řízení před soudem	§ 47 – 5761
Díl 3	Restrukturalizační správce	§ 58 – 6767
Díl 4	Náklady řízení	§ 68 – 7276
HLAVA II	ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O RESTRUKTURALIZAČNÍM ŘÍZENÍ	79
Díl 1	Všeobecné moratorium	§ 73 – 8479
Díl 2	Individuální moratorium	§ 85 – 8791
Díl 3	Předběžný přezkum spornosti pohledávky	§ 88 – 9293
Díl 4	Potvrzení restrukturalizačního plánu	§ 93 – 10096
Díl 5	Zrušení restrukturalizačního plánu	§ 101 – 103 105
ČÁST ČTVRTÁ	VEŘEJNÁ PREVENTIVNÍ RESTRUKTURALIZACE	§ 104 – 111 106
ČÁST PÁTÁ	RESTRUKTURALIZAČNÍ REJSTŘÍK§	112 – 116 110
ČÁST ŠESTÁ	SPOLEČNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ	
HLAVA I	SPOLEČNÁ USTANOVENÍ	§ 117 – 120 114
HLAVA II	ZÁVĚREČNÉ USTANOVENÍ	§ 121 117

ZÁKON č. 284/2023 Sb.,

o preventivní restrukturalizaci

ve znění zákona č. 349/2023 Sb.

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ničních insolvenčních řízeních, dále také vzájemné propojení insolvenčních rejstříků.

ČÁST PRVNÍ OBECNÁ USTANOVENÍ

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon zapracovává předpis Evropské unie¹⁾, navazuje na přímo použitelný předpis Evropské unie²⁾ a upravuje pravidla přístupu podnikatelů k preventivní restrukturalizaci.

komentář k § 1

Toto ustanovení zákona vychází z toho, že předmětem úpravy tohoto zákona jsou nástroje a postupy preventivní restrukturalizace, které jsou poskytnuty podnikatelům pro řešení jejich finančních potíží. Ve své podstatě se jedná o transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2019/1023 ze dne 20. 6. 2019 o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení a o změně směrnice (EU) 2017/1132.

Předpokládá se, že preventivní restrukturalizace má být nástrojem k tomu, jak u potenciálních podnikatelských subjektů prokázat jejich životaschopnost tím, že zažehnají svůj úpadek. Legislativce vychází z koncepce, že preventivní restrukturalizace by měla být jako nový nástroj aplikována dříve, než se podnikatel dle našich právních předpisů dostane do úpadekové situace. V tomto ustanovení zákona je mj. zmíněna návaznost na přímo použitelný předpis EU, za který je považováno Evropské insolvenční řízení. Tento předpis upravuje otázky příslušnosti, uznávání a vyvážení rozhodného práva a spolupráce v přehra-

§ 2

Vymezení základních pojmů

Pro účely tohoto zákona se rozumí

- preventivní restrukturalizací postup, který směřuje k předejití úpadku a zachování nebo obnově provozuschopnosti obchodního závodu (dále jen „závod“) podnikatele,
- sanačním projektem písemnost sestavená podle tohoto zákona, která popisuje a vyhodnocuje výsledky podnikání a provozu závodu podnikatele, rozebírá příčiny nastalých finančních potíží a předkládá návrh jejich řešení,
- restrukturalizačním plánem písemnost sestavená podle tohoto zákona, která vymezuje právní postavení dotčených stran a obsahuje souhrn restrukturalizačních opatření k předejití úpadku a zachování nebo obnovení provozuschopnosti závodu podnikatele,
- společníkem i člen družstva,
- dotčenou stranou věřitel nebo společník, jehož právo bude přímo dotčeno restrukturalizačním plánem a kterému došla písemná výzva k zahájení jednání o restrukturalizačním plánu,
- zajištěnou dotčenou stranou dotčená strana, jejíž právo je zajištěno věcí patřící podnikateli, a to jen zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, zajišťovacím převodem práva nebo postoupením pohledávky k zajištění anebo obdobným právem podle zahraniční právní úpravy, a agent pro zajištění podle zákona o dluhopisech,

Poznámky jsou uvedeny na str. 118.

- g) nedotčenou stranou věřitel nebo společník, který není dotčenou stranou,
- h) přímým dotčením zahrnutí práva do restrukturalizačního plánu za účelem změny výše, pořadí, splatnosti nebo jiné vlastnosti tohoto práva či jiného práva s ním spojeného,
- i) členem voleného orgánu osoba, která je členem orgánu podnikatele a je do funkce volena, jmenována či jinak povolávána,
- j) spřízněnou osobou
 1. osoba ovládaná podnikatelem, osoba ovládající podnikatele, případně všechny osoby jednající ve shodě za účelem ovládnutí podnikatele,
 2. člen voleného orgánu podnikatele, osoba v obdobném postavení člena voleného orgánu bez zřetele k tomu, jaký vztah k podnikateli má, nebo fyzická osoba zastupující právnickou osobu, která je členem voleného orgánu obchodní korporace, při výkonu funkce člena voleného orgánu,
 3. osoba ovládaná osobou podle bodů 1 a 2, nebo
 4. osoba blízká osobám podle bodů 1 a 2,
- k) restrukturalizačním soudem soud, před nímž probíhá restrukturalizační řízení, jakož i soud, který rozhoduje o oprávněném prostředku v restrukturalizačním řízení.

komentář k § 2

V tomto ustanovení zákona dochází k vymezení základních pojmů, kterými jsou **preventivní restrukturalizace, sanační projekt, restrukturalizační plán, společník i člen družstva i k definici dotčených stran.**

DŮLEŽITÉ

Preventivní restrukturalizace jako taková směřuje k odvrácení (předejití) úpadku, nikoliv k jeho řešení. Je určena pro podnikatele, kteří do určité míry selhali a mají obchodní závod, který se ještě nenachází fakticky ve stavu úpadku. Tato restrukturalizace by jim měla umožnit (až se nacházejí ve finančních obtížích) pokračovat v provozování jejich obchodního závodu, a to po přijetí různé kombinace restrukturalizačních opatření, které předvídá

sanační projekt, a jsou následně zakotvena do restrukturalizačního plánu, se kterým vysloví souhlas podnikatelem oslovení věřitelé v postavení dotčených stran. Aby mohla být preventivní restrukturalizace vůbec aplikována, musí dojít k **předejití úpadku podnikatele**. Dále musí být **zachována nebo obnovena provozuschopnost obchodního závodu tohoto podnikatele. Základním předpokladem provozuschopného závodu podnikatele je, že takový závod je schopný fungovat i do budoucna v závislosti na míře přijatých restrukturalizačních opatření jako jsou např. restrukturalizace majetku, restrukturalizace závazků, provozní změny** apod. Toto samotné se neobejde bez zajištění potřebné likvidity, vhodné kapitálové struktury i personálního a materiálního zajištění.

■ Sanační projekt

Sanačním projektem podnikatel rozděluje své věřitele, resp. jejich pohledávky, dle zákonem předepsaných a podnikatelem odůvodněných kritérií, na dotčené a nedotčené strany. Svou vizi záchrany obchodního závodu tak podnikatel prezentuje osloveným věřitelům (dotčeným stranám) právě prostřednictvím tohoto sanačního projektu, který je předkládán již na samotném začátku tohoto procesu, tj. při zahájení preventivní restrukturalizace. Sanační projekt lze považovat do jisté míry za tzv. **vstupní (iniciační) dokument**. Předpokládá se, že preventivní restrukturalizaci není oprávněn zahájit nebo v ní pokračovat takový podnikatel, který sleduje tímto svým návrhem nepoctivý záměr, na který lze usuzovat např. i z toho, že v tomto projektu vědomě uvedl nepravdivé nebo neúplné údaje.

■ Restrukturalizační plán

Restrukturalizační plán oproti tomu představuje ekvivalent vícestranné obchodní dohody, která stanoví, které entity budou účastníky této právní skutečnosti a které jejich pohledávky nebo jiná majetková práva mají být takto přímo dotčena. Ve své podstatě tak restrukturalizační plán představuje dohodu (výsledek jednání) mezi podnikatelem a dotčenými stranami o restrukturalizačních opatřeních. V tomto plánu jsou následně označeny spřízněné osoby pro účely určení

režimu zacházení s jejich pohledávkami a jinými majetkovými právy, zejména pro následné hlasování ohledně přijetí restrukturalizačního plánu. Při vyhodnocování provozuschopnosti obchodního závodu při potvrzování restrukturalizačního plánu vychází soud z předpokladu provozuschopnosti opřené o dohodu mezi podnikatelem a dotčenými stranami. Pokud bychom to shrnuli, pak platí, že tento plán by měl **vymezit finální postavení dotčených stran a hlavním účelem jeho předložení je předejít úpadku podnikatele a zachovat, popř. obnovit provozuschopnost závodu tohoto podnikatele**. Nutno dodat, že tento plán by v kontextu s již uvedeným proto měl vždy obsahovat **konkretizovanou ekonomickou nabídku podnikatele, jak se vypořádat s jeho závazky vůči věřitelům, kterých se tato restrukturalizace navíc dotýká (jsou tedy pro účely tohoto zákona dotčenými stranami)**.

■ Společník a člen družstva

Společník i člen družstva jsou definice, které zahrnují pro účely tohoto zákona též pojem akcionář české akciové společnosti. Vzhledem k tomu, že zákon o obchodních korporacích nečiní žádné principiální rozdíly mezi společnostmi a družstvy, vychází z této koncepce i tento zákon a z toho důvodu je ostatně i preventivní restrukturalizace určena toliko podnikatelům, kteří jsou současně obchodními korporacemi.

■ Dotčené strany

DŮLEŽITÉ

Pokud jde o definici dotčených stran (ať již zajištěných či ostatních dotčených stran) platí, že cílem této definice je vymezit hmotněprávní účastníky postupu preventivní restrukturalizace. Pro účely tohoto zákona je dotčenou stranou věřitel nebo společník, u něhož se předpokládá, že jeho právo bude přímo dotčeno restrukturalizačním plánem a který je o této skutečnosti vyrozuměn písemnou výzvou k zahájení jednání o restrukturalizačním plánu dle § 6 zákona. Dotčená strana, jejíž právo je zajištěno výhradně věcí patřící podnikateli (v jeho vlastnictví), je považována za tzv. zajištěnou dotčenou stranu.

Třeba uvést, že § 2 písm. g) insolvenčního zákona definuje postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení identickým způsobem jako tento zákon. Jedná se proto o taxativní vymezení, přičemž jiné než takto výslovně vymezené nástroje, **nezakládají pro účely tohoto zákona postavení zajištěné dotčené strany**. Každý věřitel a každý společník, který není dotčenou stranou (a do této skupiny náleží ještě věřitelé vyloučených pohledávek dle § 22 zákona), **se považuje za nedotčenou stranu**. Vždy je však třeba respektovat, že koncepce zákona vychází z toho, že k tomu, aby mohlo dojít mezi těmito dotčenými stranami k modifikaci jejich práv co do jejich obsahu (tj. změny výše, pořadí, splatnosti nebo jiných vlastností), **musí být tato práva zahrnuta do restrukturalizačního plánu**. V sanačním projektu dochází ze strany podnikatele k vymezení okruhu nedotčených stran a uvedení souhrnné hodnoty jejich majetkových práv. Obecně lze proto za dotčené strany považovat jak věřitele, tak i společníky.

■ Sprízněné osoby

V rámci preventivní restrukturalizace je třeba řešit i otázky spojené s řešením problematiky sprízněných osob, dále otázky spojené s řešením obsazování členů volených orgánů podnikatele, popř. se zrušením restrukturalizačního plánu z důvodu pravomocného odsouzení člena voleného orgánu.

Zákon taktéž pracuje s pojmem **sprízněná osoba**. Ten má poté svůj význam zejména z hlediska posuzování hlasovacího práva. Vychází se přitom z konceptu sprízněné osoby, která pracuje s pojmy **ovládající a ovládané osoby**, které ovšem nejsou tímto zákonem definovány, a proto bude potřebné vycházet z definice obsažené v § 74 a násl. zákona o obchodních korporacích.

Zákonodárce v tomto ustanovení nezapomněl ani na vymezení restrukturalizačního soudu coby soudu, před kterým probíhá restrukturalizační řízení, ale současně i soudu, který rozhoduje o opravném prostředku v rámci restrukturalizačního řízení. Nachází-li se místo, kde jsou soustředěny hlavní zájmy podnikatele, na území ČR, je **dána mezinárodní příslušnost pro restrukturalizační řízení pro soudy ČR**. Tuto mezinárodní příslušnost je pak český restrukturalizační soud povinen zkoumat z úřední povinnosti. Místo soustředění hlav-

ních zájmů podnikatele je nutno vykládat vždy ve smyslu pojmu COMI v souladu s Evropským insolvenčním nařízením.

§ Ze související judikatury

• K pojmu osoby blízké v insolvenčním zákoně

Jinak (obecně) řečeno, skutečnost, že dlužník je členem spořitelního družstva, nečiní (podle výše formulovaného zákonného vymezení postavení spořitelního družstva) ze spořitelního družstva samo o sobě osobu, u které je ve smyslu ustanovení § 59 odst. 2 insolvenčního zákona důvod pochybovat o její nepodjatosti coby člena věřitelského výboru dlužníka.

Z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2016, sen. zn. 29 NSCR 55/2014

§ 3

Osobní působnost zákona

(1) Tento zákon se použije pro preventivní restrukturalizaci obchodní korporace.

(2) Tento zákon se nepoužije pro preventivní restrukturalizaci

- a) Garančního fondu obchodníků s cennými papíry a Garančního systému finančního trhu a jím spravovaných fondů,
- b) banky, spořitelního a úvěrního družstva a jiné úvěrové instituce podle čl. 4 odst. 1 bodu 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a o změně nařízení (EU) č. 648/2012, v platném znění,
- c) obchodníka s cennými papíry a investičního podniku podle čl. 4 odst. 1 bodu 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, v platném znění, nebo subjekt kolektivního investování podle čl. 4 odst. 1 bodu 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, v platném znění,
- d) centrálního depozitáře cenných papírů podle čl. 2 odst. 1 bodu 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 909/2014 o zlepšení vypořádání obchodů s cennými papíry v Evropské unii a centrálních depozitářích cenných papírů a o změně směrnic 98/26/ES a 2014/65/EU a nařízení (EU) č. 236/2012, v platném znění,

- e) ústřední protistrany podle čl. 2 bodu 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 o OTC derivátech, ústředních protistranách a registrech obchodních údajů, v platném znění,
- f) osob, které jsou institucí, finanční institucí nebo finanční holdingovou osobou, smíšenou finanční holdingovou osobou nebo smíšenou holdingovou osobou podle zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu,
- g) zdravotní pojišťovny zřízené podle zákona o resortních, oborových, podnikových a dalších zdravotních pojišťovnách a Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky,
- h) pojišťovny nebo zajišťovny podle zákona o pojišťovnictví.

k omentář k § 3

Na tomto místě zákona dochází k vymezení osobní působnosti tohoto zákona. Zákonodárce omezil osobní působnost zákona na obchodní korporace (tj. na obchodní společnosti a družstva). Je tomu tak proto, že pouze obchodní korporace v intencích našeho právního řádu představují právnické osoby, které se primárně zabývají podnikáním a vytvářejí z povahy věci obchodní závody. Tyto typy právnických osob jsou povinně zapisovány do obchodního rejstříku a považují se za podnikatele nezávisle na jejich skutečné činnosti nebo účelu. Z osobní působnosti tohoto zákona jsou však vyloučeny v souladu se směrnicí 2019/1023 finanční instituce, poskytovatelé finančních služeb a jiné finanční subjekty. V praxi se tak nejčastěji jedná o banky, spořitelní a úvěrní družstva, obchodníky s cennými papíry, zdravotní pojišťovny zřízené podle zákona o resortních, oborových, podnikových a dalších zdravotních pojišťovnách, včetně Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR, pojišťovny nebo zajišťovny podle zákona o pojišťovnictví apod.

Z osobní působnosti tohoto zákona je dále vyloučen též stát, územně samosprávné celky a jiné ústavou či zákonem zřizované instituce vykonávající veřejnou moc a veřejnou agendu. Půjde proto např. o Českou národní banku, státní fondy, příspěvkové organizace státu, Český rozhlas, Českou televizi, státní podniky apod.

Koncepce zákona vychází z toho, že zahájít preventivní restrukturalizaci nemohou též všechny fyzické osoby, a to nezávisle na skutečnosti, že tyto mohou být podnikateli a současně provozovat obchodní závod. Fyzické osoby jsou z osobní působnosti tohoto zákona vyňaty z toho důvodu, že se předpokládá, že nebudou schopny unést transakční náklady preventivní restrukturalizace (tj. zejména náklady na erudovaného restrukturalizačního poradce, náklady restrukturalizačního řízení apod.).

Z výše uvedeného vyplývá, že ČR omezila aplikovatelnost tohoto zákona toliko ve vztahu k obchodním korporacím, které se navíc zabývají podnikáním a vytvářejí z povahy věci obchodní závody (podniky).

ČÁST DRUHÁ PŘÍPRAVA RESTRUKTURALIZACE

HLAVA I PŘÍPRAVA RESTRUKTURALIZAČNÍHO PLÁNU

Díl 1 Obecná ustanovení

§ 4 Přípustnost preventivní restrukturalizace

(1) Podnikatel je oprávněn zahájit preventivní restrukturalizaci nebo v ní pokračovat pouze tehdy, je-li v dobré víře v zachování nebo obnovu provozuschopnosti závodu podnikatele restrukturalizačními opatřeními.

(2) Preventivní restrukturalizaci je podnikatel oprávněn zahájit nebo v ní pokračovat pouze tehdy, není-li v úpadku ve formě platební neschopnosti, avšak se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, že jeho finanční potíže dosahují takové závažnosti, že by v případě nepřijetí navrhovaných restrukturalizačních opatření došlo k jeho úpadku.

(3) Má se za to, že finanční potíže splňují podmínku dostatečné závažnosti podle odstavce 2 tehdy, pokud provoz závodu neprodukuje příjem, který postačuje na úhradu peněžitých

dluhů vznikajících v průběhu posledního roku ve lhůtách splatnosti.

komentář k § 4

*V tomto ustanovení zákona jsou zakotveny tři pozitivní kvalifikační předpoklady pro přípustnost samotné preventivní restrukturalizace. Aby mohl podnikatel usilovat o preventivní restrukturalizaci, **musí být tento podnikatel v dobré víře, že jeho restrukturalizační plán předejde úpadku a přispěje k záchraně jeho podnikatelské činnosti**. Dalším předpokladem je, že **tento podnikatel musí čelit reálným finančním obtížím, které negativně ovlivňují provoz jeho obchodního závodu a které mají potenciál pouhým plynutím času dosáhnout intenzity úpadku**. Posledním, tj. třetím předpokladem je, že **tento podnikatel se nesmí nacházet v úpadku ve formě platební neschopnosti**.*

Zákonodárce vychází z toho, že úpadek ve formě předlužení sice nediskvalifikuje takového podnikatele od preventivní restrukturalizace, avšak jej současně ani nezbujuje odpovědnosti za případné porušení povinnosti podat insolvenční návrh dle § 98 a násl. insolvenčního zákona. Nutno ovšem dodat, že § 3 odst. 4 insolvenčního zákona předpokládá, že ani formální stav účetního úpadku (tj. aktuálně záporná hodnota jmění) ještě sama o sobě neznamená předlužení, existuje-li zde reálný předpoklad, že obchodní závod vygeneruje dostatečnou přidanou hodnotu. Při ocenění dlužníkovy majetku je třeba zohledňovat jeho obvyklou (tržní) cenu a přihlídnout k dalšímu provozování závodu dlužníka – k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu sen. zn. 29 ICdo 106/2016. Lze-li se zřetelem ke všem okolnostem předpokládat, že dlužník, bude moci ve správě majetku nebo v provozu obchodního závodu pokračovat, též i cenu majetku, který pravděpodobně získá touto budoucí správou nebo provozem obchodního závodu v podobě budoucích očekávaných výnosů (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu sen. zn. 29 NSCR 32/2015), je pak třeba zahrnout do ceny majetku dlužníka vyjádřeného v penězích. Pro tyto účely je pak restrukturalizační plán vhodným nástrojem k dosažení těchto cílů. Předpokládá se proto, že podnikatel bude schopen provozovat závod nejen v okamžicích

ku vstupu do preventivní restrukturalizace, ale také po celou dobu jejího trvání i po jejím úspěšném dokončení. Toto by měl být schopen osvědčit jak listinnými důkazy v podobě smluvní dokumentace, finančních výkazů, evidencí zaměstnanců a dalšími důkazy. V krajním případě může provozování závodu prověřit restrukturalizační správce přímo v místě jeho provozování.

Toto ustanovení zákona má naopak vyloučit preventivní restrukturalizaci u finančně zdravých subjektů, které by tento institut jen zneužívaly k manipulacím se svými obchodními partnery a k získání určitých úlev. Zákon by měl naopak poskytnout nástroj k řešení finančních potíží podnikatele, které by v konečném důsledku mohly vést k jeho úpadku. Z toho důvodu je **cílem restrukturalizačních opatření včasné a účinné odvrácení potíží podnikatele, odvrácení vzniku úpadku, popř. zachování nebo obnovení provozuschopnosti jeho obchodního závodu a v konečném důsledku i pokračování v podnikatelské činnosti**. Vstupní branou do preventivní restrukturalizace představuje situace, kdy by finanční obtíže, které by podnikatel takto neřešil, vedly k jeho úpadku. Přitom je nutno přihlídnout k vyvratitelné domněnce obsažené v odst. 3, že **finanční obtíže dosahují potřebného stupně, když provoz závodu podnikatele neprodukuje dostatečný příjem pro úhradu všech jeho splatných peněžitých dluhů po dobu jednoho roku. Hrozba úpadku přitom nemusí být okamžitá**.

Pojem „hrozící úpadek“ je definován v insolvenčním zákoně. Představuje situaci, kdy lze se zřetelem ke všem okolnostem očekávat, že podnikatel nebude v budoucnu schopen řádně a včas plnit podstatnou část svých peněžitých závazků (viz § 3 odst. 5 insolvenčního zákona). V podstatě se tak jedná o situaci, kdy takový podnikatel sice ještě není v úpadku pro platební neschopnost, avšak má výrazné ekonomické potíže. Při hledání odpovědi na možnou otázku, tj. jaká část závazků je pro podnikatele podstatná, je možno podpůrně využít koncept mezery krytí, která se aplikuje v případě úpadku dlužníka. Koncept mezery krytí porovnává disponibilní prostředky a splatné závazky podnikatele. Vychází se tedy z koncepce, že podnikatel není platebně neschopný, pakliže platí alespoň devět desetin splatných závazků, popř. tohoto stavu dosáhne nejpozději do 12 týdnů, tj. pokud mezera

krytí splatných závazků nepřesahuje 10 %. Jedná se tedy o zjišťování platební (ne)schopnosti konkrétního podnikatele.

Zahájení preventivní restrukturalizace u podnikatele, který je v úpadku ve formě předlužení však nezabavuje tohoto podnikatele povinnosti podat dlužnický insolvenční návrh dle § 98 a násl. insolvenčního zákona, ledaže trvají účinky všeobecného moratoria. Je třeba respektovat fakt, že samotná restrukturalizační opatření nejsou primárně určena k řešení finančních potíží toho kterého podnikatele za situace, kdy již došlo k jeho úpadku ve smyslu insolvenčního zákona.

DŮLEŽITÉ

Lze proto shrnout, že základními předpoklady pro vstup do preventivní restrukturalizace je, že **dlužník (podnikatel) je v dobré víře v zachování nebo obnovu provozu svého závodu, není v úpadku ve formě platební neschopnosti, nicméně se zřetelem ke všem okolnostem lze předpokládat, že jeho finanční potíže dosahují takové závažnosti, že by v případě nepřijetí navrhovaných restrukturalizačních opatření došlo k jeho úpadku a finanční potíže tohoto dlužníka splňují podmínku dostatečné závažnosti dle odst. 2, tj. provoz závodu neprodukuje příjem, který postačuje na úhradu peněžitých dluhů vznikajících v průběhu posledního roku ve lhůtách splatnosti**.

5 Ze související judikatury

• K zastavení plateb coby jedné z domněnek o platební neschopnosti dlužníka

Jestliže dlužník neplní (neplatí) své splatné závazky, spojuje s touto skutečností insolvenční zákon (při splnění dalších podmínek) domněnku neschopnosti dlužníka hradit své splatné závazky v ustanovení § 3 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona. Liž to nasvědčuje závěru, že k naplnění domněnky dle ustanovení § 3 odst. 2 písm. a) insolvenčního zákona nepostačuje „prosté“ nehrazení splatných závazků, byť by se to týkalo jejich podstatné části. V opačném případě by se obě skutkové podstaty mohly „překrývat“. Stejně zjištění, např. že dlužník neplní závazky vůči dvěma svým věřitelům, jejich pohledávky představují většinu splatných závazků dlužníka, po dobu delší 3 měsíců po splatnosti, by mohlo naplnit obě skutkové podstaty platební neschop-

nosti dlužníka. Ke způsobu, jakým bylo vykládáno obdobné ustanovení v dřívějších právních úpravách srov. v literatuře výstižně např. Zoulik, F.: *Zákon o konkursu a vyrovnání. Komentář*. 3. vydání, Praha, C. H. Beck 1998, str. 7-8 (dále též jen „Zoulik“): „Rozhodně za zastavení plateb není možné považovat pouhé neplacení – potom by zde nebyl žádný rozdíl od první věty § 1 odst. 2 ZKV, jeho věta druhá by byla naprosto zbytečná a domněnka insolvence by neměla reálný základ“. Za zastavení plateb je proto nutno považovat vědomé jednání dlužníka, jeho rozhodnutí, že nebude dále plnit své peněžité závazky, zpravidla doprovázené prohlášením o tom, že své závazky hradit nebude. Z pohledu současné právní úpravy pak k naplnění domněnky postačí, učiní-li tak dlužník alespoň ve vztahu k podstatné části svých závazků.

Z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2015, sen. zn. 29 NSCR 24/2013

● **K vyvratitelné domněnce, že dlužník „není schopen plnit své peněžité závazky“**

Logikou věci je dáno, že tam, kde vyvratitelná domněnka, že dlužník „není schopen plnit své peněžité závazky“, vychází ze skutečnosti, že dlužník neplní své peněžité závazky (dluhy) po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti (§ 3 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona), vyvrátí tuto domněnku (u dlužníka, který je podnikatelem a vede účetnictví) takové zhodnocení rozdílů mezi výši splatných peněžitých závazků dlužníka a výši disponibilních prostředků dlužníka (definice mezery krytí dle § 3 odst. 3 insolvenčního zákona), které povede k závěru, že onen rozdíl představuje méně než desetinu výše splatných peněžitých závazků dlužníka (výkaz stavu likvidity). Stejně tak vyvrátí domněnku dle § 3 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona zjištění, že výhled vývoje likvidity sestavený podle prováděcího právního předpisu osvědčuje, že mezeru krytí klesne v období, na které se výhled vývoje likvidity sestavuje, pod jednu desetinu výše jeho splatných peněžitých závazků. Nemělo by být přehlédnuto, že ačkoli domněnka platební schopnosti dle § 3 odst. 3 insolvenčního zákona sisťuje („přebíjí“) domněnku platební neschopnosti dle § 3 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona, platí tak jen do té doby, než bude domněnka platební schopnosti vyvrácena (jde stále jen o vyvratitelnou domněnku) – k takovému vyvrácení však nepostačuje jen poukaz na skutečnosti zakládající (vyvratitelnou) domněnku platební neschopnosti dlužníka dle § 3 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona. ... Lze tudíž shrnout, že domněnka platební schopnosti dlužníka dle § 3 odst. 3 insolvenčního zákona vyvrací (nahrazuje) domněnku platební neschopnosti dlužníka dle § 3 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona, nikoli však některou

z domněnek platební neschopnosti dlužníka uvedených v § 3 odst. 2 písm. a), c) a d) insolvenčního zákona. Odtud plyne, že pokud trvá některá z domněnek platební neschopnosti dlužníka uvedených v § 3 odst. 2 písm. a), c) a d) insolvenčního zákona, nemá insolvenční soud důvod zkoumat okolnosti týkající se domněnky platební schopnosti dlužníka uvedené v § 3 odst. 3 insolvenčního zákona.

Z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2020, sen. zn. 29 NSCR 13/2019

● **K definici předlužení obsažené v insolvenčním zákoně**

Předlužení je dlužník, který má a) více věřitelů (tzn. alespoň dva) a b) souhrn jeho závazků (bez ohledu na jejich splatnost) převyšuje hodnotu jeho majetku. Přitom hodnotu majetku představuje cena majetku vyjádřená v penězích v době rozhodování insolvenčního soudu o insolvenčním návrhu (aktuální hodnota majetku) a dále, v případě, kdy lze se zřetelem ke všem okolnostem předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu obchodního závodu pokračovat, též cena majetku, který pravděpodobně získá touto (budoucí) správou nebo provozem obchodního závodu (budoucí očekávané výnosy). V napadeném rozhodnutí určil odvolací soud hodnotu majetku pouze z ocenění majetkové podstaty. Odvolací soud tak při posuzování předlužení vycházel pouze z aktuální hodnoty majetku, aniž přihlédl k budoucím očekávaným výnosům nebo uvedl, že k těmto budoucím očekávaným výnosům nelze přihlížet. Přitom zároveň nijak nevysvětlil, proč v situaci, kdy dlužnice pokračovala v podnikatelské činnosti, nelze předpokládat, že dlužnice nebude moci ve správě majetku nebo provozu obchodního závodu pokračovat.

Z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2017, sen. zn. 29 NSCR 32/2015

● **K vyličení rozhodujících skutečností ohledně hrozícího úpadku dlužníka**

... Tam, kde dlužník podal insolvenční návrh proto, že mu úpadek teprve hrozí (§ 3 odst. 4 insolvenčního zákona), se rozhodujícími skutečnostmi, které osvědčují hrozící úpadek dlužníka, rozumí vyličení konkrétních okolností, z nichž insolvenční soud (shledá-li je pravdivými) bude moci uzavřít (se zřetelem ke všem okolnostem případu), že lze důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků v budoucnu. Jinak řečeno, že v budoucnu nastane dlužníková platební neschopnost ve smyslu § 3 odst. 1 insolvenčního zákona, přičemž k podmínce, aby dlužník i v tomto případě měl nejméně dva věřitele s pohledávkami, jež se budoucnu sta-

nou splatnými, se v takovém případě poji i požadavek, aby se neschopnost v budoucnu plnit pohledávky věřitelů, týkala „podstatné části“ dlužnickových peněžitých závazků. ...

Z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2010, sen. zn. 29 NSCR 1/2008

§ 5

Nepřípustnost preventivní restrukturalizace

(1) Preventivní restrukturalizaci není oprávněn zahájit nebo v ní pokračovat podnikatel sledující nepoctivý záměr.

(2) Na nepoctivý záměr podnikatele lze usuzovat zejména, jestliže

- a) zahájil nebo pokračoval v preventivní restrukturalizaci, musel-li vědět nebo rozumně předpokládat, že k tomu nebyl oprávněn,
- b) vědomě uvedl nepravdivé nebo neúplné údaje ve výzvě k zahájení preventivní restrukturalizace nebo sanačním projektu, případně kdykoliv v průběhu preventivní restrukturalizace,
- c) porušil dohodu podle § 7,
- d) uzavřel dohodu, která dotčené straně poskytuje výhodu neuvedenou v restrukturalizačním plánu výměnou za určitý způsob hlasování o restrukturalizačním plánu,
- e) využil všeobecné nebo individuální moratorium za účelem nespravedlivého poškození svého věřitele,
- f) neposkytl řádně a včas součinnost restrukturalizačnímu správci,
- g) jednal v rozporu s omezeními vyplývajícími z rozhodnutí podle § 83,
- h) poskytl dotčené straně výhodu neuvedenou v restrukturalizačním plánu výměnou za určitý způsob hlasování nebo určitý způsob jednání v průběhu preventivní restrukturalizace,
- i) sestavil skupiny dotčených stran pro účely hlasování o restrukturalizačním plánu s úmyslem nespravedlivého poškození nebo nedovoleného zvýhodnění některých dotčených stran,
- j) se předložený restrukturalizační plán neodůvodněně či nepřiměřeně odchyluje od sanačního projektu, nebo

k) byl pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin spáchaný v souvislosti s podnikáním nebo s jeho předmětem podnikání, ledaže se na něj hledí, jako by nebyl odsouzen.

(3) Na nepoctivý záměr podnikatele lze usuzovat také tehdy, jestliže v průběhu 1 roku před zahájením preventivní restrukturalizace nebo v jejím průběhu vyplatil spřízněným osobám podíly na zisku nebo na jiných vlastních zdrojích, poskytl jim mimořádné plnění, předčasně jim splatil úvěr nebo zápůjčku nebo zatížil v jejich prospěch svůj majetek. Obdobně se posoudí i převod majetku podnikatele do svěrenského fondu. Věta první se nepoužije, jde-li o výplatu podílu na zisku v osobní společnosti společníkům s neomezeným ručením, plnění vyplacené podnikatelem v dobré víře a přiměřeně okolnostem případu nebo plnění později vrácené.

(4) Preventivní restrukturalizaci není oprávněn zahájit nebo v ní pokračovat podnikatel

- a) v likvidaci,
- b) u něhož byl pravomocným rozhodnutím soudu v insolvenčním řízení v posledních 5 letech zjištěn úpadek, nebo
- c) u něhož preventivní restrukturalizace skončila v posledních 5 letech před jejím opětovným zahájením vyslovením nepřípustnosti preventivní restrukturalizace pro nepoctivý záměr.

komentář k § 5

Na tomto místě zákona zákonodárce stanovil, kdy je preventivní restrukturalizace nepřípustná.

V souladu s odst. 1 není oprávněn zahájit preventivní restrukturalizaci a také v ní pokračovat podnikatel, který sleduje nepoctivý záměr. Bude se tak jednat hlavně o podnikatele, kteří jsou z tohoto procesu vyloučeni např. proto, že ohledně jejich majetku již probíhá likvidace, popř. se jejich majetek již dříve stal předmětem insolvenčního řízení. Může také jít o situace, kdy podnikatel sděluje neúplné nebo nepravdivé údaje, neposkytuje součinnost restrukturalizačnímu správci, zvýhodňuje některé své věřitele, poskytuje plnění spřízněným osobám apod.

V odst. 2 je uveden demonstrativní výčet situací, které nasvědčují tomu, že podnikatel takto svým jednáním maří průběh preventivní restrukturaliza-

ce a současně i porušuje své povinnosti, které mu vyplývají ze zákona, popř. z existujících smluvních vztahů, což může vést k závěru, že návrh podnikatele na zahájení preventivní restrukturalizace není veden poctivým záměrem. Zásadní slovo v uvedené oblasti však nastolí až soudní praxe a s tím související judikatura, která není pro tuto chvíli z pohledu důvodů k dispozici. V odst. 3 je demonstrační výčet situací, které nasvědčují tomu, že návrh podnikatele není veden poctivým záměrem, rozšířen o další situace, na které nebylo pamatováno již v odst. 2. Tyto skutkové podstaty ve svém důsledku zakládají **existenci domněnky o nepoctivém záměru tohoto podnikatele**. Jelikož zákon používá pojem „nepoctivý záměr“, který je už znám i z insolvenčního řízení, bude zřejmě možno v určitém rozsahu převzít i pro tuto oblast závěry z dosavadní soudní praxe známé v oblasti insolvenčního práva. Vždy je tedy třeba existence dobré víry v uskutečnitelnost této preventivní restrukturalizace spolu s poctivostí na straně toho, kdo chce o ni usilovat.

V odst. 4 je vymezen případ, kdy se podnikatel nachází v likvidaci. Provádění této likvidace pak fakticky znemožňuje možnost sanačního řešení ekonomických potíží tohoto podnikatele. Aplikace preventivní restrukturalizace je také znemožněna podnikatelům, kteří již využili prostředků preventivní restrukturalizace v posledních 5 letech a dále se netýká těch podnikatelů, u nichž byl úpadek pravomocně zjištěn v posledních 5 letech, čímž jsou dány další faktické limity pro její samotnou aplikaci v rámci našeho právního prostředí.

S Ze související judikatury

● **Ke zkoumání (nepoctivosti) záměru sledovaného návrhem na povolení oddlužení**

K tomu, že ke zkoumání (nepoctivosti) záměru sledovaného návrhem na povolení oddlužení nelze přistupovat šablonovitě a že poctivost dlužníka je (má být) prověřována i prostřednictvím skutečnosti, jež mohou vyjít najevo i v pozdějších fázích řízení, srov. R 112/2012 i R 86/2013. Lze tedy uzavřít, že odvolací soud nepochybil, jestliže ze skutečnosti, že dlužník v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení spáchal trestný čin úvěrového podvodu, přičemž pravomocně odsouzení mu bylo zahlazeno, nedovodil důvodný předpoklad, že návrhem na povolení oddlužení je sledován nepoctivý záměr.

Zusnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2014, sen. zn. 29 NSCR 8/2012

● **Co není pro posouzení (ne)poctivosti dlužníkovu záměru samo o sobě významné?**

Názor, že nepoctivý záměr dlužníka plyne z toho, že půjčky mají poskytnout fyzické osoby (a nikoli bankovní instituce) je zjevně neudržitelný. Pro posouzení (ne)poctivosti dlužníkovu záměru není samo o sobě významné, zda půjčitelem je osoba fyzická nebo právnická. K dovolacímu tvrzení, že o možném propojení těchto fyzických osob (půjčitelů) s dlužníkem by se „dalo spekulovat“, Nejvyšší soud uvádí, že pouhé konspirativní spekulace věřitele v insolvenčním řízení nejsou způsobily zpochybnit žádný z předpokladů řádného průběhu insolvenčního řízení v kterékoli jeho fázi.

Zusnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2015, sen. zn. 29 NSCR 43/2013

● **Poctivý záměr jako jeden z nezbytných požadavků při řešení úpadku reorganizací**

Při řešení úpadku reorganizací požaduje insolvenční zákon poctivý záměr vždy s ohledem na danou fázi reorganizace. Ve fázi od podání návrhu na povolení reorganizace do rozhodnutí o tomto návrhu brání nepoctivý záměr povolení reorganizace (§ 326 odst. 1 písm. a) insolvenčního zákona). Nepoctivý záměr může být dále (jako v tomto případě) důvodem k tomu, aby insolvenční soud omezil dispoziční oprávnění dlužníka (§ 332 insolvenčního zákona). Od povolení reorganizace do uplynutí lhůty k předložení reorganizačního plánu se pak případná nepoctivost záměru (spocívající v tom, že není řádně pokračováno v sestavování plánu, event.. v postupu, který by mohl reorganizaci zmařit) osoby, jež připravuje reorganizační plán, může projevit tak, že insolvenční soud podle § 339 odst. 4 insolvenčního zákona tuto osobu z přípravy reorganizačního plánu vyřadí. . . Poctivý záměr předkladatele reorganizačního plánu je jedním z předpokladů pro schválení reorganizačního plánu (§ 348 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona). Jestliže po předložení reorganizačního plánu insolvenční soud se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládá, že předkladatel sleduje reorganizačním plánem nepoctivý záměr, reorganizační plán zamítne. Zamítnutí reorganizačního plánu může následně vést k přeměně reorganizace v konkurs podle § 363 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona.

Zusnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2018, sen. zn. 29 NSCR 15/2016

● **V čem spočívá nepoctivost reorganizačního plánu?**

Nepoctivost reorganizačního plánu může spočívat například v tom, že předkladatel reorganizačního plánu rozdělí věřitele do skupin bez racionálního odůvodnění tak, aby došlo ke schválení reorganizačního plánu, navrhuje provede-

ni reorganizace způsobem, který je s přihlédnutím ke všem okolnostem nerealizovatelný, za osoby, jež budou nakládat s majetkovou podstatou či se budou podílet na financování či provedení reorganizace, volí osoby, které nejsou důvěryhodné (osoby trestně stíhané, v insolvenčním řízení či tzv. bílé koně), případně uvede v reorganizačním plánu údaje, které nezobrazují věrně ekonomické a právní možnosti dlužníka. Vždy bude záviset na konkrétních okolnostech každého jednotlivého případu a rozhodující bude, zda se reorganizačním plánem předkladatel reorganizačního plánu snaží vypořádat s věřiteli dlužníka. Jinými slovy, při zkoumání splnění podmínky podle § 348 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona lze na nepoctivý záměr usuzovat pouze v souvislosti s reorganizačním plánem, tedy většinou s tím, co obsahuje reorganizační plán a jeho přílohy.

Z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2022, sen. zn. 29 NSCR 44/2020

§ 6

Zahájení preventivní restrukturalizace

(1) Preventivní restrukturalizace se zahajuje písemnou výzvou k zahájení jednání o restrukturalizačním plánu dotčeným stranám. Za den zahájení preventivní restrukturalizace se považuje den, kdy písemná výzva k zahájení jednání o restrukturalizačním plánu došla první dotčené straně.

(2) Současně s písemnou výzvou podle odstavce 1 podnikatel odešle sanační projekt všem dotčeným stranám nebo jim sanační projekt bezplatně zpřístupní způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(3) Zahájení preventivní restrukturalizace podnikatel zároveň oznámí restrukturalizačnímu soudu. Přílohou tohoto oznámení je písemná výzva a sanační projekt.

(4) Orgánu veřejné moci v postavení dotčené strany podnikatel odešle písemnou výzvou podle odstavce 1, sanační projekt i jiné písemnosti způsobem a za podmínek, které jsou stanoveny pro podání vůči takovému orgánu.

k omentář k § 6

V tomto ustanovení zákona jsou blíže upřesněny podmínky vážící se k zahájení preventivní restrukturalizace. Na tomto místě zákona je tak stano-

ven konkrétní okamžik, kdy dochází k formálnímu zahájení preventivní restrukturalizace. Je jím den, kdy písemná výzva k zahájení jednání o restrukturalizačním plánu došla první dotčené straně, přičemž dotčené strany jsou v této fázi řízení definovány seznamem stran, který tvoří součást sanačního projektu zasílaného současně s touto výzvou. Pokud jde o pojem „dojít“ písemné výzvy, vychází se z pravidel soukromého práva, tj. z pravidel pro právní jednání vůči nepřítomné straně dle příslušných ustanovení občanského zákoníku. Pro samotné zahájení preventivní restrukturalizace proto vedle této právní úpravy dochází též k aplikaci soukromého práva hmotného, které je relevantní pro právní jednání.

■ Výzva v písemné formě

Pro samotnou výzvu platí, že musí být zaslána v písemné formě. Je na podnikateli, zda se rozhodne pro vyhotovení výzvy ve formě písemného nebo elektronického dokumentu. Předpokládá se, že tuto výzvu by měl podnikatel v souladu s § 561 odst. 1 občanského zákoníku opatřit svým podpisem. Bude to zpravidla statutární orgán, kdo za podnikatele tuto výzvu podepisuje v souladu se způsobem jednání, jak vyplývá ze stavu zápisu v obchodním rejstříku. Bude-li podnikatel tuto výzvu činit prostřednictvím systému datových schránek, musí být tato výzva opatřena zaručeným nebo kvalifikovaným elektronickým podpisem, jedná-li se o výzvu obsaženou v soukromé datové zprávě.

V souladu s § 570 a násl. občanského zákoníku platí, že okamžik dojití výzvy bude posuzován podle pravidel pro právní jednání vůči nepřítomné osobě. Dotčené osobě tedy výzva dojde, jakmile se dostane do její sféry ta, že je možné počítat s tím, že se dotčená strana s výzvou seznámila. Pokud jde o písemnou výzvu, která bude doručována prostřednictvím držitele poštovní licence, dojde tato dotčené straně, pakliže se tato zdržuje v místě, kde je jí takto doručována.

Elektronická výzva dojde dotčené straně okamžikem dodání do její e-mailové schránky. Podnikatel musí dokázat, že dotčená strana e-mailovou schránku takto skutečně používá i pro příjem své korespondence. Je vždy na podnikateli, aby prokázal, že jím zasláná výzva se dostala řádně do sféry každé z dotčených stran. Pod-

nikatel by měl být proto také vždy schopen prokázat adresnost své výzvy a není-li si jist, na kterou adresu má výzvu odeslat, měl by volit veřejnou preventivní restrukturalizaci s tím, že do této se mohou všechny dotčené strany řádně přihlásit.

Samotná výzva zasláná podnikatelem by měla obsahovat identifikaci dotčené strany, které je určena, identifikaci podnikatele, který zahajuje preventivní restrukturalizaci, ale také sdělení, že se jedná o výzvu k zahájení jednání o restrukturalizačním plánu dle tohoto zákona. Je v zájmu podnikatele, aby v případě, že některou z dotčených stran je zahraniční věřitel, byla taková výzva zaslána tomuto věřiteli v jeho mateřském jazyce. Sanační projekt je povinnou součástí této výzvy. Klíčovost tohoto projektu spočívá v tom, že bez něho není možná jakoukoli preventivní restrukturalizaci zahájit.

■ Zahájení restrukturalizačního řízení

Dojde-li k zahájení preventivní restrukturalizace, znamená to, že dochází k **zahájení restrukturalizačního řízení**. Samotná úvodní fáze přípravy restrukturalizačního plánu však představuje soukromoprávní vztah, který není podroben jakémukoli dohledu restrukturalizačního soudu. Teprve podání příslušného návrhu, který předvídá tento zákon, v jinak pasivně běžícím restrukturalizačním řízení aktivuje pro podnikatele účinky dalších institutů tohoto zákona.

Koncepce zákona počítá s tím, že podnikatel je povinen odeslat nebo zpřístupnit všem dotčeným stranám dvě klíčové dokumenty, který popisuje jeho aktuální ekonomickou situaci, momentální finanční potíže, ale také i jeho vizi ohledně samotného ozdravného procesu. Tento dokument by měl být zaslán spolu s již zmíněnou výzvou. Díky tomu by měli mít jeho obchodní partneři, resp. dotčené strany dostatečnou možnost se od počátku seznámit s jeho připravovanými restrukturalizačními opatřeními. V souvislosti s tím může podnikatel odeslat svůj sanační projekt formou právního jednání vůči nepřítomné osobě dle § 570 odst. 1 občanského zákoníku, např. s pomocí datové schránky. Podnikatel má ovšem i tu možnost, že **zpřístupní svůj sanační projekt všem zúčastněným stranám způsobem, který umožňuje dálkový přístup. Prostředkem k tomu je pak např. odeslání hypertextového**

odkazu na tyto webové stránky podnikatele, popř. na datové úložiště, kde tento svůj sanační projekt vystavuje. Podnikatel by měl být schopen prokázat, že sanační projekt byl zpřístupněn všem dotčeným stranám již od samotného zahájení preventivní restrukturalizace.

Bude-li podnikatel zasílat výzvu orgánům veřejné moci, které se nacházejí v pozici dotčených stran (např. finančním a celním orgánům), učiní tak v souladu s postupem, který je pro doručování upraven zvláštními právními předpisy (např. v daňovém řádu nebo ve správním řádu).

Třeba ještě dodat, že zahájení postupu pro preventivní restrukturalizaci musí podnikatel oznámit restrukturalizačnímu soudu. Samotné zahájení preventivní restrukturalizace nebrání věřiteli podniku v tom, aby podal na majetek takového podnikatele insolvenční návrh. Chce-li podnikatel tomuto návrhu efektivně čelit, musí požádat o všeobecné nebo individuální moratorium. Povinnost podnikatele a členů jeho statutárního orgánu podat dlužnický insolvenční návrh není liberována ani se zahájením preventivní restrukturalizace, ocitne-li se podnikatel v úpadku ve formě platební neschopnosti, jak ostatně vyplývá i z § 4 odst. 2 zákona.

§ Ze související judikatury

● K posuzování, zda je určité právní jednání zdánlivé či se k němu nepřihlíží

Povaze soukromého práva a rozumné potřebě běžných soukromých občanských styků odpovídá jako hlavní zásada pravidlo, že je namíste hledat spíše důvody pro platnost právního jednání než pro jeho neplatnost. Proto § 574 občanského zákoníku určuje, že na právní jednání je třeba hledět spíše jako na platné než neplatné. To platí i při posuzování, zda je určité právní jednání zdánlivé či zda se k němu nepřihlíží. Jinak řečeno, pro závěr, že ustanovení občanského zákoníku zakazuje adresátům určité jednání, a to pod sankcí neplatnosti, zdánlivosti či toho, že se k danému ujednání nepřihlíží, musí svědčit především jeho teleologický výklad, tj. smysl a účel právní normy v tomto ustanovení obsažené. Sankci spočívající v tom, že se k určitému právnímu jednání nepřihlíží, upravuje občanský zákoník i zákon o obchodních korporacích na mnoha místech. Jakkoliv důvodová zpráva naznačuje, že ve všech těchto situacích jde o právní jednání zdánlivá, je zjevné, že k tomu tak v řadě případů být nemůže. Např. v § 5 odst. 2 zákona o obchodních korporacích uvedený obrat vyjadřuje prekluzi práva, v § 14 zákona o ob-

chodních korporací toliko dočasnou neúčinností určitého ujednání. Ostatně z pravidla určujícího, že je-li právní jednání zdánlivé, tak se k němu nepřihlíží (§ 554 občanského zákoníku), nelze bez dalšího usuzovat na pravdivost obrácené implikace, tedy že každé jednání, k němuž se nepřihlíží, je zdánlivé. Nicméně bez zřetele k tomu, zda důvodem, proč se k určitému ujednání nepřihlíží, je v tom kterém případě jeho zdánlivost, neplatnost či dokonce pouhá (dočasná) neúčinnost, z příkazu zákonodárce nepřihlížet k němu plyne, že soud tak musí – jsou-li splněny zákonem předepsané předpoklady – učinit ex officio, bez ohledu na návrhy stran. Příkaz zákonodárce k určitému právnímu jednání nepřihlížet tak má zpravidla obdobné důsledky jako v případě zdánlivých či absolutně neplatných právních jednání. I s ohledem na tyto závažné důsledky proto platí, že pro závěr, že se k určitému právnímu jednání nepřihlíží, musí svědčit smysl a účel právní normy uvedenou sankci obsahující.

Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21. 11. 2018, sp. zn. 29 Cdo 5943/2016

● **K důsledkům nevážnosti projevu vůle jednajícího**
O právní jednání nejde, chybí-li vůle jednající osoby, nebo nebyla-li zjevně projevena vážná vůle. Závěr, zda vůle jednající osoby chybí nebo nebyla-li zjevně projevena vážná vůle, bude možné učinit tehdy, bude-li podle objektivních okolností konkrétního případu zřejmé, že jednající nechtěl svým projevem vůle způsobit právní následky, které s takovým projevem vůle normy občanského práva spojují. V některých případech bude nevážnost projevu vůle jednajícího vzhledem k objektivním okolnostem, za kterých k projevu vůle došlo, zřejmá (např. právě při projevu vůle učiněném při hře, k vyučovací účelům, v žertu apod.), jindy však mohou vzniknout pochybnosti. Tak je tomu tehdy, kdy nevážnost projevu vůle nebyla druhé straně zřejmá s ohledem na okolnosti konkrétního případu. Je-li tomu tak – a to je namísto vždy posoudit podle okolností a povahy případu – je nutno v zájmu ochrany právní jistoty občanskoprávního styku, a zejména ochrany dobré víry druhé osoby, považovat právní jednání za řádné (bez vad) a pochybnosti o nevážnosti připsat k tíži toho, kdo je vyvolal. Jestliže by druhé straně se zřetelem na okolnosti konkrétního případu, tj. objektivně posuzováno, nebylo a nemohlo být zřejmé (nebylo-li zjevné), že projev vůle jednajícího není vážným tj., že adresát projevu vůle zcela důvodně předpokládal, že jde o vážnou vůli jednajícího, je třeba v zájmu ochrany dobré víry považovat učiněný projev za bezvadné právní jednání, jež bude způsobilé vyvolat právní následky.

Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 20. 10. 2021, sp. zn. 33 Cdo 2338/2020

● **Přednost skutečné vůle před jejím formálním projevem**

Při výkladu právního jednání je nepsaným pravidlem právní předpoklad, podle něhož žádný normotvůrce (tedy ani smluvní strany) nezamýšlí dát jím tvořenému aktu absurdní nebo nerozumné důsledky. Při výkladu právního jednání je třeba dát přednost skutečné vůli účastníků smlouvy nad formálním projevem této vůle. Formalismus spočívající toliko ve výkladu smluvního textu z něj samotného bez ohledu na vůli účastníků smluvního vztahu představuje protiústavní zásah do základních práv jednotlivce, neboť právě vůle účastníků hraje při vytváření smlouvy a její interpretaci zásadní roli. Text smlouvy je totiž toliko prvotním přiblížením se k významu smlouvy, který si chtějí její účastníci svým jednáním stanovit. Doslovný výklad textu smlouvy může, ale nemusí být v souladu s vůlí jednajících stran. Směřuje-li vůle smluvních stran k jinému významu a podaří-li se vůli účastníků procesem hodnocení skutkových a právních otázek ozřejmit, má shodná vůle účastníků smlouvy přednost před doslovným významem textu jimi formulované smlouvy. Výklad, který uvedená pravidla nerespektuje, je ve svém důsledku považován za porušení čl. 2 odst. 4 Ústavy a čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv.

Z nálezu Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2022, sp. zn. I. ÚS 2337/21

● **K rozvržení důkazního břemene ve smyslu § 565 občanského zákoníku**

Podle ustanovení § 565 občanského zákoníku platí, že je na každém, kdo se dovolává soukromé listiny, aby dokázal její pravost a správnost. Je-li soukromá listina použita proti osobě, která listinu zjevně podepsala, nebo proti jejímu dědici nebo proti tomu, kdo nabyl jmění při přeměně právnické osoby jako její právní nástupce, má se za to, že pravost a správnost listiny byla uznána. Uvedené ustanovení je zapotřebí vnímat jako ustanovení procesního práva, řešící problematiku rozvrhu důkazního břemene v soudním řízení – věta první je odrazem standardní judikatury k této problematice, věta druhá potom dílem odrazem doplňujícího rozhodnutí k této otázce – ve svých důsledcích jde však současná právní úprava ještě dále, neboť (nesporně) podepsaná osoba, je-li soukromá listina použita proti ní, prokazuje i pravost takové listiny. Pod pojmem „správnost listiny“ je třeba rozumět správnost jejího obsahu (jinak řečeno jeho „pravdivost“). Výhoda vyplývající z ustanovení § 565 občanského zákoníku je zástavnímu věřiteli, který použil zástavní smlouvu k prokázání zajištěné pohledávky proti zástavnímu dlužníku, ku prospěchu pouze tehdy, pokud ze znění zástav-

ní smlouvy (z hlediska jejího obsahu) lze bez jakýchkoli pochybností dovodit perfektnost zajišťovaného závazku, tedy že závazek skutečně bez pochybností existuje, resp. vznikl a závázal (prohlášení obsahuje všechny skutkové okolnosti, které jsou rozhodné pro vznik závazku), a že z tohoto závazku vznikl dluh. Pakliže tomu tak není, zůstává důkazní břemeno ohledně této chybějící skutečnosti na tom, komu je prokázání chybějící skutečnosti ku prospěchu.

Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2023, sp. zn. 21 Cdo 1304/2023

- **Datum vyhotovení jako náležitost písemného právního jednání**

Datum vyhotovení (pořízení) není obligatorní náležitostí písemného právního úkonu dle (starého) občanského zákoníku, resp. právního jednání dle (nového) občanského zákoníku – nejde o náležitost písemné formy. Datum vyhotovení prohlášení o uznání dluhu jakkoliv je významné z hlediska jeho právních účinků, tak není obligatorní obsahovou náležitostí tohoto právního úkonu (jednání). Tam, kde zákonodárce zamýšlel podmínit platnost právního úkonu označením data jeho uskutečnění, výslovně tento požadavek vyjádřil (srov. § 476 odst. 2 (starého) občanského zákoníku, podle něhož v každé závěti musí být uveden den, měsíc a rok, kdy byla podepsána, jinak je neplatná).

Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 15. 8. 2023, sen. zn. 23 ICdo 60/2022

- **Vztah právní úpravy omylu a výkladu právního jednání**

Omyl je třeba odlišovat od případů falsaedemonstratio, tj. případů, kdy jedna strana omylem učiní projev, který má objektivně jiný význam, než který mu sama přisuzovala. Pokud adresát tohoto jednání jednal v důvěře v takto projevovaný objektivní význam právního jednání, je právně relevantní právě tento objektivní význam a jednající strana se nacházela v omylu. Pokud však adresát znal skutečnou vůli adresáta, je relevantní zásadně tato skutečná vůle a objektivně projevená je pouhá falsa demonstratio – v takovém případě nejde vůbec o případ omylu. Výkladu podle § 555 a násl. občanského zákoníku podléhá jakékoli právní jednání, tedy i takové, jehož význam se objektivně jeví jako jasný či nepochybný. Výkladové pravidlo obsažené v § 556 odst. 1 věta první občanského zákoníku s sebou však nese následek, že konstitutivním prvkem právního jednání, popř. smlouvy, je skutečná vůle jednajícího, byla-li druhé straně známa, anebo musela-li o ní vědět, naproti tomu její nesprávné vyjádření, byť by objektivně nevzbuzovalo pochybnosti, je v takovém případě pouhé falsa demonstratio, které zůstá-

vá bez právního významu. O omylu a jeho právní relevanci tak lze uvažovat pouze za předpokladu, že skutečnou vůli jednajícího (jednajících), jež byla nebo musela být adresátovi (adresátům) známa, se nepodaří výkladem právního jednání při zohlednění všech v úvahu přicházejících (zjištěných) okolností zjistit. Pokud tedy adresátovi právního jednání – s přihlédnutím k předcházejícímu i následnému jednání stran – byl či musel být známý skutečný úmysl (skutečná vůle) jednajícího, při výkladu předmětného právního jednání je nutno tento úmysl upřednostnit před jeho vnějším projevem, např. objektivním významem užitých slov.

Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2023, sp. zn. 23 Cdo 2856/2022

- **K jednání za právnickou osobu v občanském soudním řízení**

Za právnickou osobu v občanském soudním řízení jedná především – jak vyplývá z ustanovení § 21 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu – člen statutárního orgánu. Tvoří-li statutární orgán právnické osoby více osob (tj. jde-li o kolektivní orgán, jako je např. představenstvo akciové společnosti nebo představenstvo družstva), jedná za právnickou osobu předseda tohoto statutárního orgánu, popřípadě člen tohoto orgánu, který tím byl pověřen (je-li předsedou nebo pověřeným členem právnická osoba, jedná vždy fyzická osoba, která je k tomu touto právnickou osobou zmocněna nebo jinak oprávněna). Zatímco předseda statutárního orgánu jedná za právnickou osobu bez dalšího pověření, člen tohoto orgánu může za právnickou osobu jednat jen v případě, že tím byl pověřen (buď ad hoc, nebo ve všech, anebo jen v některých věcech). Z povahy věci plyne, že pověření jinému členovi než předsedovi statutárního orgánu uděluje kolektivní statutární orgán. Samotné členství v kolektivním statutárním orgánu právnické osoby oprávnění za tuto osobu jednat před soudem nezakládá.

Zusnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2022, sp. zn. 21 Cdo 1755/2022

- **K počátku běhu objektivní promlčecí doby dle § 99 insolvenčního zákona**

Insolvenční zákon neobsahuje speciální úpravu počátku běhu objektivní promlčecí doby k uplatnění práv na náhradu škody způsobené porušením povinnosti podat insolvenční návrh podle § 99 insolvenčního zákona, podpůrně se použije úprava zakotvená v občanském zákoníku. Závěry formulované a odůvodněné Nejvyšším soudem v R 33/2008 a R 103/2014 o občanskoprávní povaze odpovědnosti osob uvedených v § 3 odst. 2 zákona o konkursu a vyrovnání a o nejzazším možném dni vzniku škody (o počátku běhu

objektivní promlčecí doby) se uplatní přiměřeně i v poměrech insolvenčního zákona. Odpovědnost osob uvedených v § 98 insolvenčního zákona za porušení povinnosti podat insolvenční návrh je obecnou občanskoprávní odpovědností za škodu založenou na presumpci zavinění, s možností dotčených osob se této odpovědnosti zprostit. Má-li být náhrada škody či jiné újmy ve formě peněžitého plnění poskytnuta v rozsahu odpovídajícím rozdílu mezi v insolvenčním řízení zjištěnou výší pohledávky přihlášené věřitelem k uspokojení a částkou, kterou věřitel v insolvenčním řízení na uspokojení této pohledávky obdržel, pak dnem, kdy taková škoda vznikla (nejpozději mohla vzniknout), je den, kdy byl podán insolvenční návrh.

Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2016, sp. zn. 29 Cdo 1212/2016

§ 7

Usnadnění přípravy preventivní restrukturalizace

Uzavře-li věřitel za účelem usnadnění přípravy a vyjednávání restrukturalizačního plánu s podnikatelem dohodu o tom, že po dobu trvání preventivní restrukturalizace zejména

- a) nebude žádat zaplacení celé pohledávky pro nesplnění některé splátky nebo pro porušení jiné povinnosti,
- b) neukončí financování prostřednictvím existujícího úvěru,
- c) nepostoupí pohledávku jiné osobě, nebo
- d) nepřistoupí k vymáhání splnění dluhu, výkonu zástavního práva, započtení vzájemných pohledávek, ukončení finančního leasingu či uplatnění sankce vyplývající z porušení závazku,

lze takovou dohodu či jednotlivé úlevy poskytnuté podnikateli podmínit provedením změn v obsazení členů volených orgánů podnikatele. Taková dohoda se sama o sobě nepovažuje za ovlivnění nebo ovládání podle zákona o obchodních korporacích ani sama o sobě nezakládá vztah osob vzájemně spřízněných.

komentář § 7

Toto ustanovení zákona obsahuje prostředky k usnadnění přípravy preventivní restrukturalizace. Ve své podstatě se jedná o tzv. standstill doho-

*dy, které snižují napětí mezi stranami. Tyto strany se dobrovolně zavazují po dobu, po kterou probíhá konstruktivní vyjednávání, nepřístupovat k různým nástrojům směřujícím k vynucení splnění závazků. Základním znakem těchto dohod je **skutečnost, že jejich trvání jsou časově omezena do účinnosti restrukturalizačního plánu.***

Zákonodárce se touto formou pokouší zklidnit často výbušnou situaci a umožnit podnikateli, aby připravil racionální řešení svých momentálních problémů. Zákon nikterak nenastavuje délku a obsah takovýchto dohod, a proto se předpokládá různý obsah a různé formy takových dohod. Preferuje se písemná forma dohody, jelikož taková dává podnikateli jistou míru vyšší právní jistoty, jsou-li ochotny strany takovou dohodu uzavřít a akceptovat.

Díl 2

Sanační projekt

§ 8

Základní ustanovení

Podnikatel v sanačním projektu představí alespoň v podstatných rysech restrukturalizační opatření sledující zachování nebo obnovení provozuschopnosti závodu založená na realistických předpokladech, podnikatelský plán pro období, v němž hodlá provádět preventivní restrukturalizaci, povahu přímého dotčení dotčených stran a popíše a zdůvodní svou schopnost zajistit řádné fungování závodu a schopnost plnit současně i budoucí závazky nejméně do předpokládaného dne nabytí účinnosti restrukturalizačního plánu.

komentář k § 8

V tomto ustanovení zákona jsou obsažena základní ustanovení, která se váží k sanačnímu projektu. Vychází se z toho, že podnikatel v sanačním projektu představí alespoň v podstatných rysech restrukturalizační opatření sledující zachování nebo obnovení provozuschopnosti závodu, která vycházejí z realistických předpokladů. Dále by měl být takto představen podnikatelský plán pro období, ve kterém hodlá podnikatel provádět preventivní restrukturalizaci, měla by zde být dále uvedena povaha přímého dotčení dotčených stran a popsána

a odůvodněna schopnost podnikatele zajistit řádné fungování závodu během těchto procesů, včetně schopnosti plnit současně i budoucí závazky nejméně do předpokládaného dne nabytí účinnosti restrukturalizačního plánu.

■ Sanační projekt

Koncepce zákona je postavena na tezi, že **sanační projekt představuje dokument mimořádného významu, který analyzuje dosavadní ekonomickou situaci podnikatele, vyhodnocuje příčiny jeho ekonomických potíží a současně předkládá i návrh na řešení této situace. Tento projekt je zpracován podnikatelem a má zásadní vliv na rozhodnutí všech zúčastněných stran ohledně dalšího postupu. Ve své podstatě se tak jedná o klíčový informativní materiál, který zejména odhaluje hloubku samotných problémů podnikatele a nabízí jistou představu samotné restrukturalizace.**

Hlavním smyslem existence tohoto sanačního projektu je, aby poskytl odpověď na otázku, **zda je vůbec možné provoz obchodního závodu ozdravit.** Základní předpoklady pro řešení finanční tísně podnikatele formou restrukturalizace tedy spočívají v tom, že **obchodní závod musí mít smysluplný produkt, produkt musí být konkurenceschopný a musí existovat jasná vize sanovaného obchodního závodu. Kromě toho musí být prokázána schopnost další trvalé existence obchodního závodu, tj. jeho konkurenceschopnost a schopnost vytvářet přidanou hodnotu.** K posuzování schopnosti další trvalé existence obchodního závodu slouží dvě úrovně. V první z nich je posuzována **možnost jeho dalšího nepřetržitého chodu z pohledu zajištění platební schopnosti a zajištění vhodné struktury financování tak, aby čisté obchodní jmění podnikatele bylo pozitivní (tj. zejména z hlediska likvidity).** V druhé z nich je posuzována **konkurenceschopnost a schopnost přinášet kladnou přidanou hodnotu, tj. postavení takového závodu na relevantním trhu, včetně dosahovaných oborově přiměřených marží.** Sanační projekt by měl takto dotčeným stranám představit záměr podniku, jak chce tento provést samotnou preventivní restrukturalizaci a dát jim prostor k uvážení, zda se chtějí tohoto procesu zúčastnit.

■ Sanační plán

Aby měla restrukturalizace věcný smysl, musí mít podnikatel reálnou perspektivu k nastolení finanční rovnováhy ve smyslu platební schopnosti a k dosahování trvalé ziskovosti podniku, přičemž se musí jednat o skutečnou ziskovost. Sanační plán musí vycházet z realistických předpokladů. **V sanačním plánu musí být zohledněn skutečný stav obchodního závodu z hlediska vývoje a stavu aktiv, pracovního kapitálu, kapitálové struktury a vývoje tvorby zisku a cash flow. Musí být též z hlediska podrobnosti náležitě rozpracován plán na řádné fungování obchodního závodu a schopnosti plnit současně i budoucí závazky minimálně na období jednoho kalendářního roku.** Podnikatel by proto měl v sanačním projektu dostatečně popsat cílový obchodní model a současně i objasnit své postavení na relevantním trhu jak ve vztahu k produktu, možnostem odbytu, obratu i výnosům, tak i k dalším souvisejícím aspektům. Opatření, která podnikatel zamýšlí provést, by měla vycházet z realistických předpokladů.

Třeba dodat, že **podnikatel není sanačním plánem, který zpracoval ve vztahu k dotčeným subjektům, vázán.** Je to dáno tím, že podnikatel se musí při závažné změně okolností být schopen adaptovat a od původního sanačního plánu se odchýlit tak, aby se flexibilně přizpůsobil aktuální situaci. I když tedy není podnikatel obsahem sanačního projektu stricto sensu vázán, tvrzení v něm obsažená, která se ukáží být jako nepravdivá nebo zavádějící, mohou ovlivnit přijetí takového projektu dotčenými stranami a mohou být v konečném důsledku též považována za indikátor nepositivního přístupu (ukáže-li se navíc, že podnikatel měl v úmyslu své věřitele takto poškodit zneužitím institutu všeobecného moratoria k oddálení zahájení své insolvence). **Je třeba akceptovat skutečnost, že čas bude jedním z důležitých aspektů pro vyhodnocení odůvodnění a přiměřenosti odchýlení se od původně zamýšleného sanačního projektu, které se následně projeví ve výsledné podobě restrukturalizačního plánu.**

§ 9

Náležitosti sanačního projektu

(1) Sanační projekt musí obsahovat

a) popis obchodního modelu,

- b) zhodnocení dosavadní činnosti podnikatele, konkurenceschopnosti a hospodářského postavení na relevantním trhu,
 - c) popis vlastnické struktury s uvedením skutečného majitele podnikatele, pokud jej má podle zákona upravujícího evidenci skutečných majitelů,
 - d) popis provozních, finančních, personálních a organizačních poměrů podnikatele,
 - e) údaje v rozsahu zprávy o vztazích podle zákona o obchodních korporacích ke dni sestavení sanačního projektu,
 - f) popis příčin a závažnosti finančních potíží podnikatele,
 - g) popis hlavních rizik, překážek a podmínek dalšího řádného provozu závodu,
 - h) odhad hodnoty závodu určené výnosovým způsobem podle zákona o oceňování majetku a odhad hodnoty každého předmětu zajištění, u něhož je zajištěným věřitelem dotčená strana, určené způsobem předepsaným pro daný předmět zajištění podle zákona o oceňování majetku,
 - i) údaj o místní příslušnosti restrukturalizačního soudu pro účel vedení restrukturalizačního řízení a
 - j) další informace finanční i nefinanční povahy umožňující objektivní a vyvážené pochopení stavu a realistického předpokladu dalšího provozu závodu podnikatele.
- (2) Sanační projekt musí dále obsahovat
- a) popis opatření v oblasti kapitálu a likvidity nutných k udržování nebo obnovení zdravé finanční situace podnikatele včetně předpokládaných zdrojů financování,
 - b) popis přípravných opatření, která podnikatel přijal nebo hodlá přijmout s cílem usnadnit provádění restrukturalizačního plánu, a předpokládané dopady těchto opatření na dotčené a nedotčené strany,
 - c) popis přípravných opatření, která podnikatel přijal nebo hodlá přijmout v oblasti finančního řízení k včasnému zajištění likvidity k provozu závodu,
 - d) finanční plán na období do předpokládaného dne splnění restrukturalizačního plánu zpra-

covaný obdobným způsobem jako výhled vývoje likvidity podle vyhlášky o platební neschopnosti podnikatele, jehož součástí je plán nákladů provedení preventivní restrukturalizace, a

- e) odhad časového rámce preventivní restrukturalizace, zejména provedení podstatných aspektů restrukturalizačního plánu s uvedením harmonogramu dosahování dílčích cílů.

(3) K sanačnímu projektu podnikatel přiloží mezitímní účetní závěrku sestavenou k poslednímu dni kalendářního měsíce předcházejícího den odeslání výzvy k zahájení jednání o restrukturalizačním plánu a dále účetní závěrky za poslední 3 účetní období. Je-li posledním dnem kalendářního měsíce podle věty první rozvahový den, přiloží podnikatel poslední řádnou účetní závěrku a dále účetní závěrky za předcházející 2 účetní období.

k omentář k § 9

■ **Náležitosti sanačního projektu**

*Na tomto místě zákona jsou obsaženy náležitosti sanačního projektu. Jedná se tedy o výčet údajů, které musí podnikatel ve svém sanačním projektu uvádět. Samotný sanační projekt by měl zpravidla vždy obsahovat náležitě vysvětlení, v jaké oblasti podnikatel podniká, jakým faktickým obtížím v této souvislosti čelí, jaká je konkrétní představa tohoto podnikatele o restrukturalizaci a proč se domnívá, že navrhovaná restrukturalizace bude pro všechny dotčené strany přínosem. Současně by měl uvést, na jakých předpokladech staví možnost úspěšné provedené restrukturalizace, včetně řádného odůvodnění. Lze předpokládat, že sanační projekt by neměl být pouze jakýmsi obecným materiálem, ale lze od něj očekávat, že popíše veškeré problémy podnikatele do hloubky a náležitě pojmenuje i jejich hlavní příčiny. Z toho důvodu by měl v souhrnu sanační projekt vždy obsahovat **udržitelný obchodní model, vyváženost kapitálové struktury a realističnost restrukturalizace.***

Obecně se takto vychází z toho, že sanační projekt se může od samotného restrukturalizačního plánu lišit. To však neznamena, že by podnikatel nemusel tyto změny a odlišnosti v těchto dvou dokumentech odůvodnit. Na míře přesvědčovacích a argumentačních schopnostech podnikatele poté

hodně záleží i v tom smyslu, zda dotčené strany přijmou jeho materiály i argumentaci jako realistickou a důvěryhodnou. Pokud se tak nestane, mohou dotčené strany chování tohoto podnikatele v krajním případě považovat i za jistý indikátor nepoctivého přístupu a svou nedůvěru následně vyjavit i v rámci dalších procesů souvisejících s navrženou preventivní restrukturalizací.

Prvním údajem, který musí být v sanačním projektu uveden, je **popis obchodního modelu**. Takový popis musí být realistický a měl by postihnout určité základní prvky. Výchozím podkladem by měla být tzv. výzkumná zpráva, resp. závěry z ní. Tato zpráva mezi důležité údaje v daném kontextu řadí např. principy obchodního modelu a způsob tvorby přidané hodnoty, stávající strategii, hlavní produkty společnosti, odbyt, klíčové kontrakty a jejich podmínky včetně vztahů s odběrateli, způsob tvorby cen, strukturu a povahu dodavatelů, strukturu a povahu odběratelů, klíčové kontrakty a jejich podmínky, způsob řízení a kontroly nákladů apod.

Dalším údajem, který je nezbytné v tomto projektu uvést, je **zhodnocení dosavadní činnosti podnikatele, konkurenceschopnosti a hospodářského postavení na relevantním trhu**. Zde se předpokládá, že podnikatel na tomto místě popíše své dosavadní provozní poměry, skutečně obchody a jejich objem apod.

Nezbytným údajem, který musí podnikatel v sanačním projektu uvádět, je **popis vlastnické struktury s uvedením skutečného majitele podniku, pokud jej má podle zákona upravujícího evidenci skutečných majitelů**. Na základě tohoto zákonného požadavku proto podnikatel musí vždy takto uvést vlastnickou strukturu podniku, včetně uvedení skutečného vlastníka v souladu se zákonem č. 37/2021 Sb., o evidenci skutečných majitelů. Vložením tohoto požadavku chce zákonodárce předejít restrukturalizacím neprůhledných kapitálových struktur se všemi z toho plynoucími možnými negativními důsledky.

Sanační projekt by měl též obsahovat **popis provozních, finančních, personálních a organizačních poměrů podnikatele**. Jedná se o popis existujících zdrojů a schopností podniku, spolu s personálním zajištěním a dalšími organizačními záležitostmi.

Musí zde být taktéž uvedeny **údaje o rozsahu zprávy o vztazích podle zákona o obchodních korporacích ke dni sestavení sanačního projektu**.

Podnikatel nesmí opomenout, jak již zmíněno shora, ani **popis příčin a závažnosti finančních potíží, které jej doprovázejí. Tuto část nelze podcenit, měla by být rozvedena podrobněji a její součástí by měla být kritická analýza příčin špatných hospodářských výsledků, které podnikatel hodlá řešit konkrétními a efektivními restrukturalizačními opatřeními**.

Dále nesmí v sanačním projektu chybět **popis hlavních rizik, překážek a podmínek dalšího řádného provozu závodu**. Zde by měl podnikatel uvést **relevantní rizika pro prosperitu obchodního závodu, která mohou spočívat např. v růstu cen surovin, silné konkurenci apod.** Bez potřebné analýzy možných rizik nemůže být dosaženo klíčové dohody pro rozhodování dotčených stran.

Sanační projekt musí vždy obsahovat **odhad hodnoty závodu určené výnosovým způsobem podle zákona o oceňování majetku a odhad hodnoty každého předmětu zajištění, u něhož je zajištěním věřitelem dotčená strana, určené způsobem předepsaným pro daný předmět zajištění podle zákona o oceňování majetku**.

Tento odhad by měl být proveden podnikatelem již v úvodní fázi preventivní restrukturalizace, jelikož představuje důležitou informaci pro dotčené strany, které vstupují do příslušného rozhodovacího procesu a budou mít rozhodující vliv na tom, zda dojde nebo nedojde k podpoře restrukturalizačního plánu podnikatele. Hodnota obchodního závodu ovšem hraje svou roli i v pozdější fázi preventivní restrukturalizace, tj. při vypořádání námitk dotčených stran hlasujících proti restrukturalizačnímu plánu, resp. v restrukturalizačním řízení o potvrzení restrukturalizačního plánu. K určení hodnoty obchodního závodu podnikatele znaleckým oceněním lze přistoupit též pro účely splnění tzv. **testu nejlepšího zájmu věřitele**. I když se ve fázi předkládání sanačního projektu znalecký posudek nevyžaduje, předmětné ustanovení samo

o sobě nerezignovalo na provedení kvalifikované-
ho odhadu hodnoty obchodního závodu. Samot-
ný odhad hodnoty je možno provést dvěma způso-
by. **První způsob spočívá v tom, že podnikatel si
sám opatří odhad ocenění provedený znalcem
s příslušnou odborností. Druhý způsob spočí-
vá ve svépomocné přípravě odhadu ocenění.**
**Vždy však musí být odhad hodnoty proveden
způsobem, který respektuje pravidla obsaže-
ná v zákoně o oceňování majetku.** Koncepce
zákona vychází z toho, že v této fázi restrukturali-
začního řízení se odhad hodnoty obchodního zá-
vodu provádí **výnosovým způsobem z důvodu,
že účelem preventivní restrukturalizace je zde
zachování nebo obnovení provozu obchodní-
ho závodu.** Díky této koncepci by proto dotčené
strany vyzvané podnikatelem k vyjednávání o ob-
sahu restrukturalizačního plánu měly získat detail-
ní představu o situaci obchodního závodu podni-
katele a možné perspektivě obnovy a zachování
jeho běžného provozu.

Neopomenutelnou součástí sanačního projek-
tu je **údaj o místní příslušnosti restrukturalizač-
ního soudu pro účely vedení restrukturalizační-
ho řízení.** Předpokládá se, že v prvním stupni jsou
k tomuto řízení příslušné krajské soudy, přičemž
z hlediska místní příslušnosti je dále pro restruk-
turalizační řízení příslušný soud, v jehož obvodu se
nachází obecný soud podnikatele. Z toho důvodu
by podnikatel měl v této části sanačního projektu
uvést krajský soud, který je z hlediska sídla podni-
ku místně příslušný. Podnikatel by tedy měl takto
sám informovat, který restrukturalizační soud je
jeho místně příslušným soudem.

V sanačním projektu by měly být dále rovněž
uvedeny **další informace finanční i nefinanční
povahy umožňující objektivní a vyvážené po-
chopení stavu a realistického předpokladu dal-
šího provozu závodu podnikatele.**

■ Obsah sanačního projektu

V odst. 2 je stanoveno, co musí sanační projekt
dále též obsahovat.

Další náležitostí je proto **popis opatření v ob-
lasti kapitálu a likvidity nutných k udržování
nebo obnovení zdravé finanční situace podni-
katele včetně předpokládaných zdrojů financo-
vání.** Dále zde musí být **popis přípravných opatře-**

**ní, která podnikatel přijal nebo hodlá přijmout
s cílem usnadnit provádění restrukturalizačního
plánu, a předpokládané dopady těchto opatření
na dotčené a nedotčené strany.** Nezbytnou sou-
částí projektu je **popis přípravných opatření, která
podnikatel přijal nebo hodlá přijmout v oblas-
ti finančního řízení k včasnému zajištění likvi-
dity provozu závodu.** Pokud bychom to shrnuli,
tak by měl podnikatel takto úvodem popsat, jaká
opatření přijme za účelem uchování a zlepšení li-
kvidity. Přitom by měl vycházet z úhrady závazků
již vzniklých a reálně dosažitelné doby splatnosti
jak závazků již existujících, tak i závazků nově vzni-
kajících. Z toho důvodu by bylo vhodné pro dotčené
strany připravit výhled vývoje likvidity dle koncep-
ce mezery krytí, aby bylo zřejmé, nakolik jsou pod-
nikatelovy plány vůbec reálné. Podnikatel by měl
být též schopen zajistit běžný provoz obchodního
závodu, tj. vedle popisu přípravných opatření k za-
jištění tohoto provozu by měl taktéž uvést, jakým
způsobem bude podnik zajišťovat svůj kapitál pro
další chod. Vedle toho by mělo být zřejmé, z jakých
zdrojů bude financován tento chod – tj. zda zdro-
je pocházejí z vlastních zdrojů podnikatele anebo
z externího financování, např. z obchodního úvě-
ru. Kromě již uvedeného by měl sanační projekt po-
skytnout věřitelům podnikatele základní odpověď
na otázku, z jakých zdrojů budou transakční nákla-
dy spojené s realizací projektu hrazeny (zda z ex-
terních, popř. interních).

DŮLEŽITÉ

Klíčovou součástí sanačního projektu předsta-
vuje **finanční plán na období do předpoklá-
daného dne splnění restrukturalizačního
plánu zpracovaného obdobným způsobem
jako výhled vývoje likvidity podle vyhlášky
o platební neschopnosti podnikatele, jehož
součástí je plán nákladů provedení preven-
tivní restrukturalizace.**

Samotný finanční plán se skládá ze tří částí,
přičemž první částí je provozní finanční plán, je-
hož cílem je prezentace produkčních schopností
podniku a tvorby zisku i cash flow pro uspokojení
věřitelů a další tvorbu hodnoty pro poskytovatele
kapitálu. Druhá část se skládá z plánu (rozpočtu)
nákladů na restrukturalizaci, který by měl podrob-
ně rozklíčovat náklady na krizového manažera, po-